

Norges vassdrags- og energidirektorat

Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Vår saksbehandler: Dorte Bae Solvang
Tlf. 73 86 64 40
E-post: dorte.solvang@stfk.no
Postmottak: postmottak@stfk.no

Deres ref.:
Vår ref.: 200907146-3
Oppgis ved alle henvendelser
Vår dato: 4.8.2009

Skjenald kraftverk i Skjenaldelva, Orkdal kommune - Salvesen & Thams. Offentlig høring av konsesjonssøknad

Automatisk fredete kulturminner

Sør-Trøndelag fylkeskommune har fått ovennevnte konsesjonssøknad til uttalelse for å vurdere forholdet til automatisk fredete kulturminner.

Så vidt vi kan se ut fra kulturminneregisteret er det ikke registrert automatisk fredete kulturminner innenfor inngrepsområdene.

Planlagt trasé for vannvei-tunnel (alternativ A, A1)

Området vurderes til å ha høy prognose for funn av automatisk fredete kulturminner. Det er tidligere registrert 1 fangstgrop ved Haugemssætra nært traseen. Fangstgroper ligger erfaringsmessig i grupper parallelt med bekker og elver. Videre har området potensial for funn av jernvinneanlegg ved bekker og mindre elver som krysser traseen.

Ifølge konsesjonssøknaden er trasé for vannvei (alternativ A, A1) beskrevet som tunnel. Hvis dette ikke medfører inngrep i markoverflaten, anses området som uproblematisk i forhold til automatisk fredete kulturminner.

Planlagt 66 kV jordkabel til Gjørme (alternativ A, A1)

Traseen vurderes til å ha stedvis god prognose for funn av skjulte automatisk fredete kulturminner under dyrka mark.

Behovet for arkeologiske registreringer

Undersøkelsesplikten etter kulturminnelovens § 9 skal som hovedregel oppfylles før konsesjonsvedtak fattes. I særlige tilfeller der kulturminnemyndighetene finner det hensiktsmessig, kan det i saker etter vassdrags- og energilovgivningen besluttes at undersøkelser etter § 9 først skal avsluttes etter konsesjonsvedtaket.

Sør-Trøndelag fylkeskommune anser at det i denne saken er tilstrekkelig at undersøkelsesplikten eventuelt oppfylles etter at konsesjonsvedtak er fattet, når omsøkt

alternativ er valgt og endelig trasé for veier, rør, ledninger og markinngrep er fastslått. Vi vil i så fall ta kontakt med tiltakshaver og presentere et kostnadsoverslag og tidspunkt for oppstart av eventuelle § 9 undersøkelser.

Vi gjør oppmerksom på at hvis det oppstår konflikt med automatisk fredete kulturminner og planen ikke kan gjøres om i konfliktområdet, må det søkes om dispensasjon fra kulturminnelovens § 8.1.

Nyere tids kulturminner

Sølbergfallet kraftverk og Skjenaldsfossen kraftverk er svært viktige kraftverk i utviklingen av og historien bak industrien i Orkladalføret, som leverandør av elektrisk kraft til Løkken og gruvene og til Thamshavnbanen, som nå betraktes kulturminner og miljø i nasjonal og internasjonal interesse. Ved en evt. utvidelse eller nedleggelse av disse kraftverkene vil det derfor være av stor betydning at kraftverkene historiske sammenheng og dagens situasjon blir grundig dokumentert. Utbygger er en vesentlig medeier i Orkla industrimuseum, og dokumentasjon av kraftverkene samt deres historie bør derfor dokumenteres gjennom et tett samarbeid med industrimuseet med tanke på framtidig kunnskap og formidling.

Det beste alternativet for nyere tids kulturminner vil være å oppruste og videreføre begge kraftverkene (alt. 0) hvor man samtidig kan skifte ut det gamle maskineriet med nytt og bevare det gamle som en del av Industrimuseet.

Skulle man prioritere mellom de to kraftverkene hva fortsatt drift angår, så vil fylkeskommunen anbefale fortsatt drift og opprusting av Skjenaldsfossen kraftverk, for på den måten å bevare kraftverkets eksteriør og interiør som et levende kulturminne. Blir turbinene stående inne i kraftverkene uten videre drift eller vedlikehold så vil maskineriet raskt forfalle. Vi vil påpeke at det er et begrenset avbøtende tiltak bare å opprettholde et utvendig vedlikehold. Miljøet rundt og interiøret vil også være en viktig del av kulturminnet, derfor er det viktig at miljøet rundt kraftstasjonene også har de tekniske innretninger tilstede som gjør kulturminnene forståelige og "lesbare" i framtiden.

En viktig del av Skjenaldselvas historie har vært å være leverandør av energi til bosetting og industri i nærmiljøet. Sør-Trøndelag fylkeskommune ser derfor viktigheten av at driften i Skjenaldselva videreføres og utvikles. Når det gjelder de avbøtende tiltakene i konsekvensutredningen så er det etter fylkeskommunens vurdering ingen som utelukker hverandre. Uavhengig av alternativer så vil fylkeskommunen understreke viktigheten av å dokumentere og videreføre historien bak kraftverkene

Friluftsliv

Området rundt Skjenaldselva er avsatt som LNF-område i arealplanen. I området nord og sør for eksisterende kraftverk ligger det to områder som er merket av i FRIDA som friluftsområder, Usthammaren og Fjellkjøstraktene. Fylkeskommunen anser ikke en evt. utbygging av alt A2 eller A0 vil få noen stor innvirkning på bruken av disse områdene.

Alternativ A og A1 vil imidlertid kunne få innvirkning på bruken av området sør for planlagt nytt kraftverk ved Kjellarenget. Området brukes i dag bl.a som badeplass.

Konklusjon

Sør-Trøndelag fylkeskommune vil etter vurderingene ovenfor stille seg positiv til en konsesjon av Skjenald Kraftverk. Når det gjelder alternativene som utbygger har skissert så mener fylkeskommunen at alternativ 0 og evt. alt. A2 vil være det som i best mulig grad ivaretar de miljø- og naturinteresser som er tilknyttet Skjenaldselva og områdene rundt. Uavhengig av alternativer så vil historien bak disse kraftverkene være av stor betydning. Sør-Trøndelag fylkeskommune ønsker derfor at en evt. utbygging på mest mulig skånsom måte bevarer og dokumenterer det historiske aspektet ved Sølbergfallet og Skjenaldsfossen kraftverk i Skjenaldselva.

Med hilsen

Gleny Foslie
Faggruppelider

Dorte Bae Solvang
rådgiver

Kopi:

Orkdal kommune
Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

